

Ruimtelijk kwaliteitsplan

ontwikkellocatie Jeurlinksweg 18, Holten, gemeente Rijssen-Holten



Buro Jet
tuin in landschap

Ing. Henriette Blankenvoorde-Boeve
Landschapontwerper
December 2018

Project: Rood-voor-rood locatie Jeurlinksweg 18, Holten
Datum: December 2018

Opdrachtgever:
de heer G.J. Harbers, Regtervoort rentmeesters

Auteur:
Buro Jet tuin in landschap
Holterweg 13, 7441 DA Nijverdal
06-34370614
info@jettuininlandschap.nl
www.jettuininlandschap.nl

Contactpersoon:
Ing. Henriëtte Blankenvoorde-Boeve

Foto's en afbeeldingen:
Henriëtte Blankenvoorde-Boeve,
tenzij anders aangegeven

Inhoud

1. Inleiding	02
Aanleiding	02
De opgave	02
Leeswijzer	02
2. Plangebied	03
Ligging in het landschap	03
Huidige situatie	05
Provinciaal beleid	06
Gemeentelijk beleid	07
Natuurwaarden	08
Water	09
3. Verantwoording landschappelijke inpassing	10
4. Erf- en landschapsplan.	12
Bebouwing	15
Parkeren, ontsluiting en verharding	15
Kenmerkende groenstructuren	17
Beplantingsschema	20
Sfeerelden landelijk	21
Bijlage Vogelvriendelijke beplanting	22

Losse bijlage: Erf-en landschapsplan A3

1. Inleiding

Aanleiding

De familie Jansen aan de Jeurlinksweg 18 in Holten is voornemens de voormalige varkensstallen te slopen en zou graag het slooprecht omzetten in bouwrecht op eigen grond. Regtervoort Rentmeesters heeft hiervoor een financieel en ruimtelijk haalbare totaaloplossing gevonden in deelname aan de Rood voor Roodregeling. Hiermee is ruimte ontstaan voor twee compensatiekavels.

Hiervoor is een principeverzoek bij de gemeente Rijssen-Holten ingediend. De gemeente heeft besloten onder voorwaarden medewerking te verlenen, mits de kwaliteiten van het gebied worden benut en versterkt.

Regtervoort rentmeesters heeft Buro Jet TuinInLandschap opdracht gegeven voor het opstellen van een ruimtelijk kwaliteitsplan.

Dit document vormt een verdere uitwerking van de landschapsplannen en vat de belangrijkste eisen voor de ruimtelijke kwaliteit op deze locatie samen.

De opgave

De bestaande agrarische bebouwing (varkensbedrijf) wordt gesloopt, met uitzondering van de oude boerderij, het bakhuisje en de schöppe. Tevens wordt een grote hoeveel erfverharding verwijderd. Hiervoor is een ruimtelijke inpassing van betreffende compensatiekavels in combinatie met het huidige erf vereist.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt achtereenvolgens de huidige situatie, het beleidskader en belangrijke uitgangspunten, als water en natuur beschreven.

Hoofdstuk 3 laat de voorwaarden zien die als leidraad hebben gediend voor het landschapsplan.

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de beoogde landschappelijke erfinpassing.

Als losse bijlage toegevoegd:
Erf- en landschapsplan A3, 1:1000

2. Plangebied

Ligging in het landschap

Het plangebied valt onder het buitengebied, net boven de spoorbaan, dicht bij het bebouwde deel van Holten. Het ligt in het oude hoevenlandschap en valt volgens de gebiedsvisie gemeente Rijssen-Holten onder de Westflank Holtenberg, waarbij het landschappelijk beeld uit 1900 bepalend is voor het beplantingspatroon.

De oude boerderij ligt op de hoek van de Jeurlinks-weg en de Oude Deventerweg. Aan de westkant is het

kleinschalige landschap herkenbaar door afwisseling van landschapselementen als haagjes, kleine weides, houtwallen en bosjes. Ten oosten van het perceel ligt een begraafplaats, afgescheiden door grotendeels een lage haag met bomenrijen erachter. De begraafplaats loopt door aan de noordelijke kant van de Oude Deventerweg, maar is hier uit het zicht door singelbeplanting. Ten zuiden gaat de bestaande weide over in aanliggende weidegrond tot aan de beplanting en grens van percelen aan de Deventerweg.



Luchtfoto 2016 (Bron: Gisopenbaar)



Foto's van huidige situatie



Zicht vanaf erf op houtwal noordkant



Zicht op te slopen schuren en locatie van nieuw aan te planten vogelbosje



Kleinschalig landschapsbeeld met schöppe en boerderij, waarbij weg over erf lijkt te gaan



Zicht op erfonsluiting aan Oude Deventerweg en perceelgrens begraafplaats

Huidige situatie

Het betreffende perceel (kadaster nr. 04084 en 04085) bestaat uit een oude boerderij, bakhuisje en schöppe en varkensbedrijf.

Het perceel ligt aan de noordkant van Holten, in het buitengebied. Het betreffende erf is een compact geheel van gebouwen. De karakteristieke boerderij met

schöppe en aanliggende schuur liggen direct aan de weg in een "losse opzet". De schuren erachter staan in een meer rechtlijnig patroon. Aan de zuid- en oostkant van het bebouwde deel is een open grasland dat zich over meerdere kavels uitstrekt. Aan de noordkant ligt nog een deel van een oude houtwal (zichtbaar op topografische kaart uit 1900).



Provinciaal beleid

(overgenomen uit: Omgevingsvisie Overijssel 2017)

Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit: "datgene wat ruimte geschikt maakt en houdt voor wat voor mens, plant en dier belangrijk is." Deze is een optelsom van:

- gebruikswaarde: functionaliteit, bereikbaarheid, toegankelijkheid, nut en noodzaak van een initiatief dat ontwikkeld wordt
- belevingswaarde: beeldkwaliteit, het 'mooie', de identiteit van een gebied, het gevoel van (toekomstige) gebruikers en bewoners
- toekomstwaarde: het vermogen om ruimtelijke gevolgen van veranderende omstandigheden op te vangen (flexibiliteit, beheerbaarheid)

Ruimtelijke kwaliteit is van grote betekenis voor het vestigingsklimaat voor bedrijven, bewoners en de toeristische mogelijkheden van een gebied. En daarmee ook voor de werkgelegenheid. Met andere woorden: de inzet op ruimtelijke kwaliteit draagt bij aan versterking van de sociaal-economische positie van Overijssel.

Oude hoevenlandschap

De ambitie is het kleinschalige, afwisselende oude hoevenlandschap vanuit de verspreid liggende erven een ontwikkelingsimpuls te geven. Deze erven bieden veel ruimte voor landbouw, wonen, werken, recreatie, mits er wordt voortgebouwd aan kenmerkende structuren van het landschap: de open esjes, de routes over de erven, de erf- en landschapsbeplantingen.

Ontwikkelingsperspectief Groene omgeving

Het plangebied valt onder het ontwikkelingsperspectief 'Wonen en werken in het kleinschalige mixlandschap'. Hierbij staat de ambitie Voortbouwen aan de kenmerken-

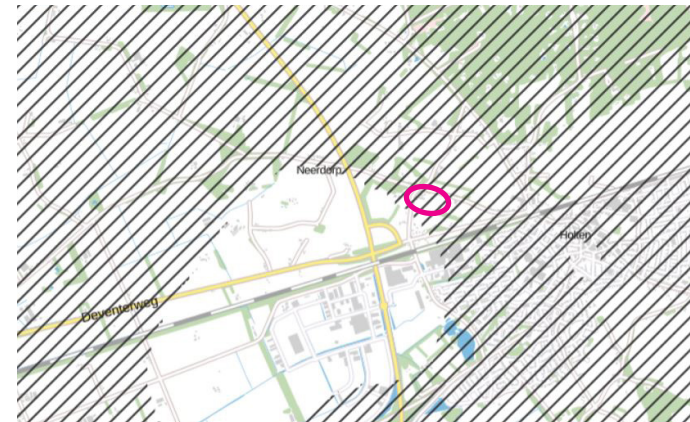
de structuren van de agrarische cultuurlandschappen voorop en gelden de ruimtelijke kwaliteitsambities:

- zichtbaar en beleefbaar mooi landschap
- sterke ruimtelijke identiteiten als merken voor Overijssel
- continu en beleefbaar watersysteem

Strekking van het beleid: Het in harmonie met elkaar ontwikkelen van de diverse functies in het buitengebied. Aan de ene kant melkveehouderij, akkerbouw en opwekking van hernieuwbare energie als belangrijke vormen van landgebruik. Aan de andere kant gebruik voor natuur, recreatie, wonen en andere bedrijvigheid.

Donkerte gebied

De locatie valt onder het zogeheten donkerte gebied, waar het 's nachts nog echt donker is en je de sterrenhemel kunt waarnemen. Donkerte wordt een te koesteren kwaliteit. De ambitie is deze gebieden tenminste zo donker te houden, maar bij ontwikkelingen ze liever nog donkerder te maken. Praktisch gezien houdt dit in terughoudend te zijn met verlichting van wegen en erf en lichtbronnen 's nachts te vermijden en selectiever te richten.



Donkertegebied (bron: omgevingsvisie ov)

LOP Rijssen-Holten

(Overgenomen uit: Landschapsonwikkelingsplan Rijssen-Holten)

In het Landschapsonwikkelingsplan (LOP) is voor de visie gekozen het landschap te verdelen in 11 duidelijk te onderscheiden deelgebieden. Voor elk deelgebied geldt een specifieke visie en opgave. De betreffende locatie valt hierbij onder deelgebied 2: Westflank Holterberg, waarbij het landschapsbeeld van 1900 als inspiratiebron voor landschapsherstel en -ontwikkeling dient.

Bepalend voor het deelgebied Westflank Holterberg is de hoogteligging die van oost naar west af neemt. Het is een gebied dat van oudsher bewoond is. Karakteristiek is de verspreide aanwezigheid van historische boerderijen en erven (met sterke Twentse invloeden), tussen glooiende akkers, bosjes en beplantingselementen, waardoor het gebied zeer gevarieerd en kleinschalig is. In het gebied ligt een onregelmatig wegenpatroon met veel onverharde wegen.

Het plangebied ligt aan de zuidrand tegen Holten aan (ten noorden van de spoorlijn), waar zich een geleidelijk transformatieproces richting stedelijke functies ontwikkelt, doordat steeds meer ruimtelijke vraagstukken vanuit Holten op dit gebied afkomen.

Centrale aandachtspunten voor dit deelgebied zijn behoud en versterking van het kleinschalige landschap in combinatie met behoud van grondgebonden landbouw, en passende en/of kleinschalige vormen van recreatie.

Landschapsonwikkeling in dit gebied zal plaatsvinden als compensatie voor te realiseren ontwikkelingen en particuliere initiatieven die op basis van gangbaar beleid (bestemmingsplan) niet direct te realiseren zijn, maar planologisch gezien wel passen in combinatie met landschapsonwikkeling.

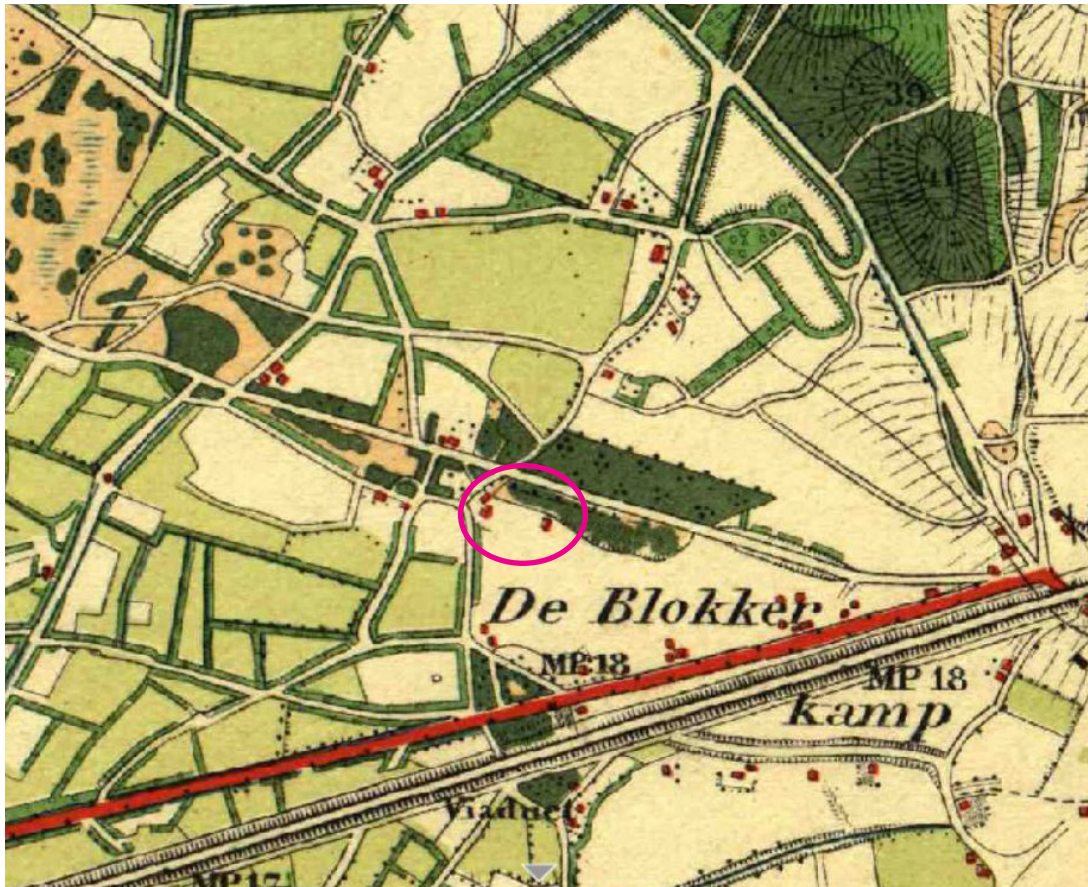
Een kleinschalig landschap biedt veel ruimte aan initiatieven en functieveranderingen. Bij het realiseren van landschapselementen is het beeld en de maat van het landschap van 1900 richtinggevend, zoals het realiseren van houtwallen met de zomereik als hoofdsoort. Waar mogelijk wordt het beeld van 1900 hersteld en waar dat niet kan worden oude kenmerken geïntroduceerd op nieuwe wijze.

Visiekaart LOP Rijssen-Holten, deelgebied Westflank Holterberg



Topografische kaart uit 1900

De topografische kaart uit 1900 laat met name in het gebied boven het plangebied een kleinschalige groenstructuur zien. Gezien de stedelijke ontwikkelingen in het gebied en de doorsnijding van het landschap door de spoorlijn is het van belang de identiteit van het kleinschalige landschap hier te versterken.



Topografische kaart 1900

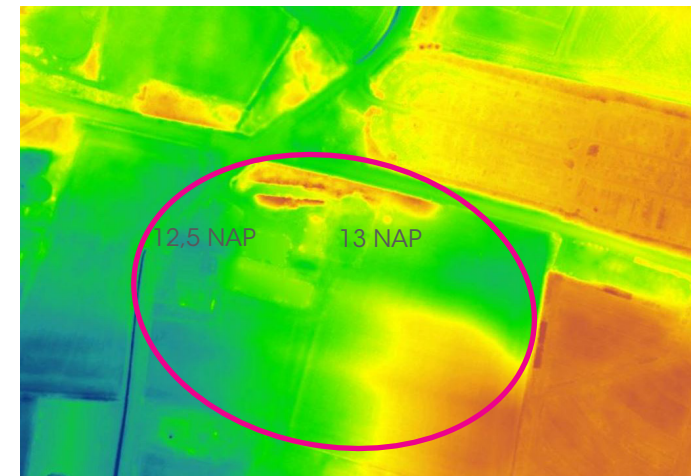
Natuurwaarden

Het kavel valt niet onder de ecologische hoofdstructuur (Natuurnetwerk Nederland) of Natura 2000-gebied.

De hoogtekarte laat een reliëfverschil van maximaal een meter op het perceel zien, waarbij de huidige boerderij op het laagste deel ligt. De nieuwe woonkavels liggen in een deel met een gemiddelde hoogte van 13 m NAP.

Het plangebied wordt in het bestemmingsplan benoemd als deels agrarisch (bebouwingsdeel) en deels agrarisch met waarden, in gebruik als grasland.

Herstel van de houtwal en toevoegen van solitaire bomen, een vogelbosje, fruitgaard en bloemenweide versterkt de natuurwaarden. Het geeft biodiversiteit en belevingswaarde.



Hoogtekarte (bron: ahn.nl)

Water

Waterschap Rijn en IJssel

Het Waterschap Rijn en IJssel verzorgt het waterbeheer in het bestemmingsgebied. Een waterschap heeft drie kerntaken: zorg voor waterkwaliteit, -kwantiteit en -veiligheid. Conform het waterbeheer van de 21e eeuw moet bij alle aanpassingen in het watersysteem uitgegaan worden van het principe: vasthouden, bergen, afvoeren.

Hemelwaterafvoer

Voor de hemelwaterafvoer van de nieuwbouw geldt dat al het hemelwater op het eigen terrein wordt opgevangen, waar het wordt hergebruikt of kan infiltreren in de bodem.

Gemiddelde grondwaterstand en bodem

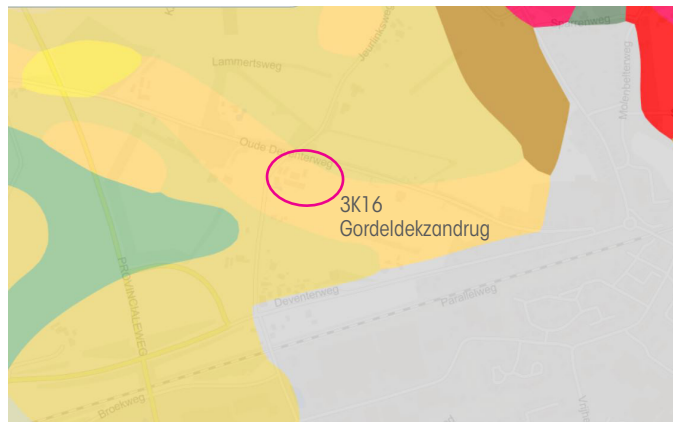
De geomorfologische kaart laat over het hele kavel een gordeldekzandrug zien, dus een zandrug van opgestoven zand rondom een stuwwal. Dit is de natuurlijke laag

van het landschap.

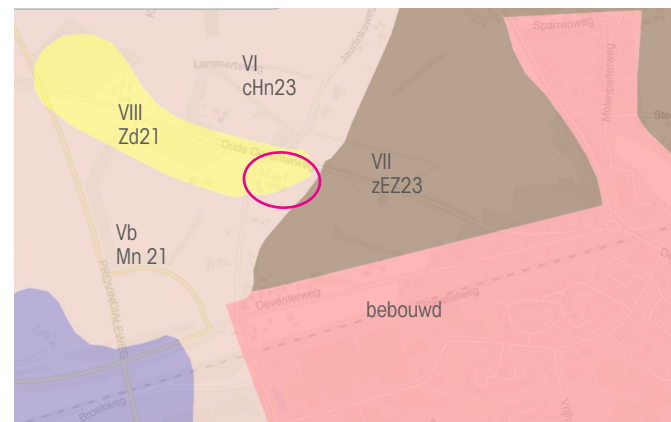
De bodemkaart laat zien dat de boerderij gebouwd is op deze zandduin, geclassificeerd als duinvaaggrond, waarbij de hoogste grondwatertrap (GWT VIII)) lager ligt dan 140 cm onder maaiveld. Ook de nieuwe woonkavels zijn gesitueerd op deze bodemsituatie.

Het grondwater van het omliggende grasland ligt gemiddeld tussen 25-40 cm (hoogste) en meer dan 120 cm (laagste) t.o.v. maaiveld. De grond is geclassificeerd als veldpodzolgrond op voormalige 'woeste (lage heide-) gronden'.

Het plangebied ligt niet in een grondwaterbeschermingsgebied, waar beperkingen liggen op o.a. het gebruik van bodemwarmte.



De geomorfologische kaart laat een dekzandrug zien (bron: bodematlas)



Bodemkaart met grondwatertrappen (bron: bodematlas)

3. Verantwoording landschappelijke inpassing

Eenheid erfensemble

De bestaande karakteristieke boerderij is een mooi beeldbepalend element in het kleinschalige landschap. De Jeurlinksweg lijkt over het erf te lopen, wat de identiteit van het landschap versterkt. Van oudsher liep de weg vaak over het erf. Het is mooi dit open te houden, zonder toevoeging van heggetjes. De omzoming met erfgroen rond de tuin van de woning is daarnaast ook kenmerkend. De siertuin, moestuin en het kleinvee was de taak van de vrouw en lag voor en naast de boerderij. Een schapenweide rond de boerderij past bij dit landelijke beeld. De nieuwe (schuur-) woningen liggen direct achter het erfbosje. Een landweggetje verbindt erf, gebouwen en grasland. Vanaf de nieuwe erfontsluiting aan de Oude Deventerweg is een afsplitsing naar het westelijke kavel, dat doorloopt tot aan de boerderij (zoals



Topografische kaart 1940 met landweggetje naar erf vanaf Oude Deventerweg

ook zichtbaar op de kaart uit 1940). Vanaf een erf liepen vaak meerdere landweggetjes naar akkers, weides en (voormalige) woeste gronden.

Versterken kleinschalige landschap

Een kleinschalig landschap is kenmerkend voor het zand-landschap. De eerste bewoning en bewerking van de grond was gebaseerd op de ondergrond. Akkers op de beste plekken, boerderijen aan de akker, weides en hooiland op de lagere gronden. De wegen liepen van erf tot erf en slingerden met het reliëf mee. Houtsingels, struweelhagen en gevlochten hagen dienden als bescherming en afgrenzing en overhoekjes werden benut voor geriefhout. Bomen markeerden wegen en punten. Dit geeft een typische identiteit aan het landschap, waar ook de visie van de gemeente Rijssen-Holten op gebaseerd is. Herstel en verlengen van de houtwal op betreffend perceel en toevoegen van solitaire bomen, een vogelbosje, fruitgaard en bloemenweide versterkt dit beeld en geeft tevens biodiversiteit en belevingswaarde.

Inpassen woonkavels

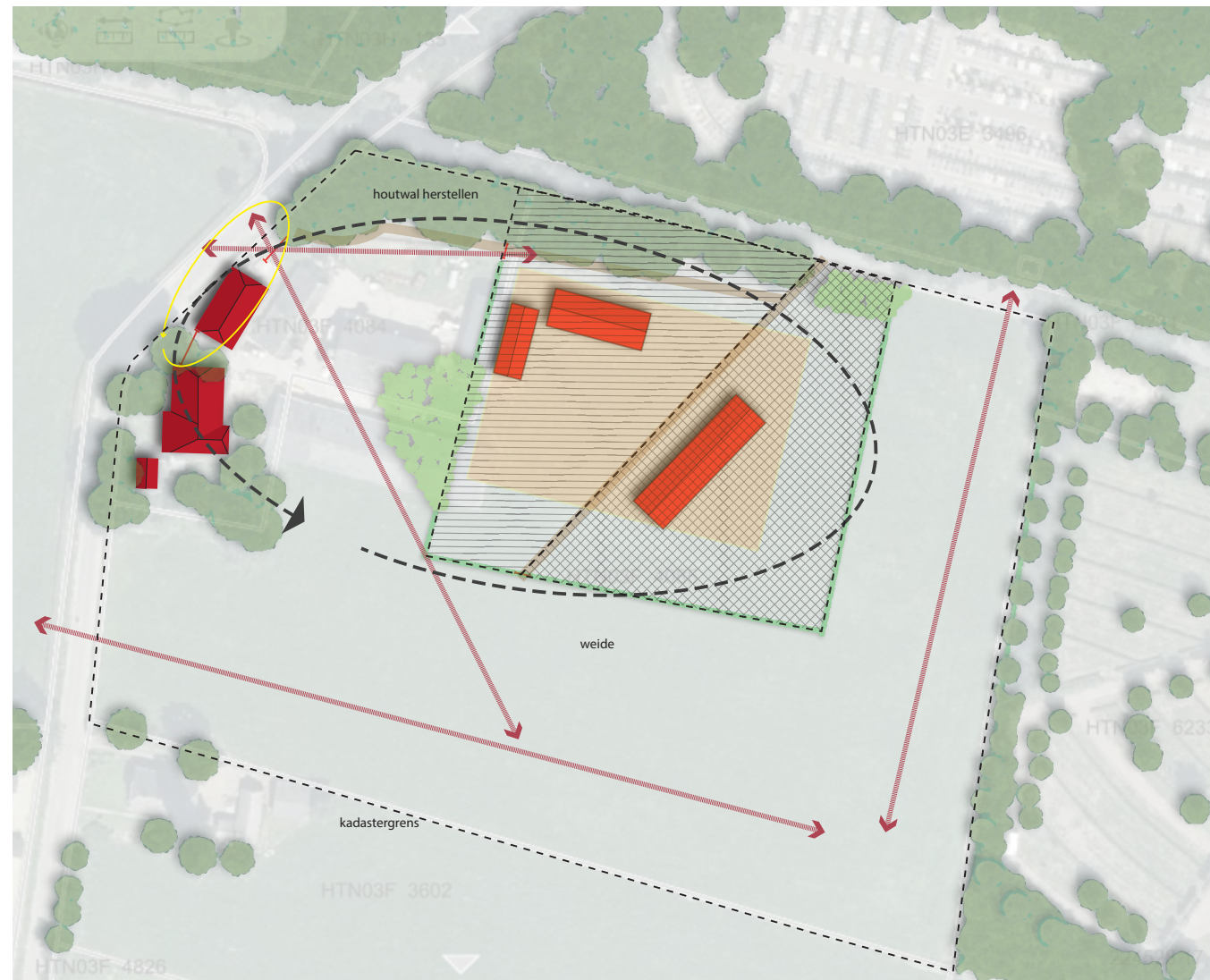
De nieuwe woningen hebben de uitstraling van een schuurwoning (zie H4) en dus een ondergeschikte rol ten opzichte van de bestaande boerderij. De erfontsluiting van de nieuwe woningen heeft de uitstraling van een landweggetje en loopt door naar de omliggende weides. Dit laat een landschappelijke link zien tussen de opbouw van het perceel en het landschap. Op deze manier opgebouwd kan het geheel toch een mooie eenheid vormen met de identiteit van het landschap.

Verantwoording landschappelijke inpassing

LEGENDA

-  Boerderij, bakhuisje en schöppe
-  Bestaande verharding erf rond te slopen schuren verwijderen
-  Behouden van open relatie erf-weg
-  Bestaand opgaand groen
-  Bouwvlak met 'schuurwoningen' zo dicht mogelijk bij bestaande boerderij en in relatie met landweggetje
-  Zorg dragen voor enkele lange doorkijkjes vanaf weg
-  Kleinschaligheid versterken door toevoegen van perceelgroen, als bomen, haagjes en erfbosje
-  Nieuwe woonkavels betrekken bij identiteit kleinschalig landschap

0 10 20 50 m
Maten en erfbomen zijn bij benadering getekend



4. Erf- en landschapsplan

Het landschapsplan richt zich op het inpassen van twee woonkavels. De belangrijkste drager in het plan is de bestaande houtwal, die wordt hersteld en uitgebreid ten breedte van het nieuwe kavel. Daarnaast komt het opnieuw inpassen van de landweg (zie topografische kaart uit 1940) die erf, gebouwen en weiland met elkaar verbindt. De erfontsluiting van de nieuwe kavels is aan de Oude Deventerweg en splitst zich hier in tweeën. De gemeente heeft geadviseerd de ontsluiting te baseren op de te herstellen landweg. De relatie met het totale erf wordt versterkt door op de overgang naar weide een landhek te plaatsen. Dit geeft herkenbaarheid en inrichting van het plangebied.

In deze tijd hebben de schuurwoningen geen functionele relatie meer met het totale erf en zullen er leefbare individuele tuinen ontstaan. Door plaatsen van fruitbomen tussen de woningen ontstaat er toch een eenheid/verbinding waaromheen de woningen liggen. Daarnaast is de openheid naar het weiland belangrijk. Die openheid kan worden bereikt door het plaatsen van een lage haag en/of een schapenhek.

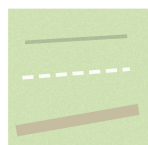
Rondom de nieuwe kavels loopt een schapenweide. Hier zal een omheining moeten komen in de vorm van een schapenhek (laag hek) of een lage haag (meidoorn, beuk of esdoorn). Aan de oostkant ligt zichtbaar de begraafplaats. Hier zal het gevoelsmatig prettig zijn enkele goed geplaatste bomen en heesters te plaatsen, waarbij de openheid gerespecteerd moet blijven.

Het vogelbosje is zo geplaatst dat het een duidelijke relatie heeft met het erf, het verbinding geeft tussen de gebouwen en tevens privacy tussen de kavels, zonder doorzichten te belemmeren.

Erfinrichtingsplan



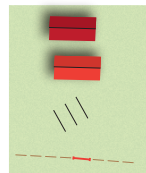
LEGENDA



Kadastrale grens

Nieuwe kavelindeling

Gezamenlijke erfontsluiting met uitstraling van landweggetje doorlopend tot aan weide (zie topografische kaart 1940)

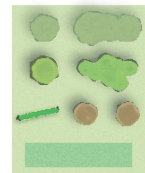


Bestaande boerderij, schoppe en bakhuisje

Nieuwe woning en bijgebouw (optie inpandig)

Parkeerplek op eigen erf op noordelijk deel erf

Schapenhek met houten landhek



Bestaand opgaand groen

Nieuwe beplanting:
bomen - heesters
lage haag - fruitbomen

Bloemrijk gras

0 10 20 50 m
Maten en erfbomen zijn bij benadering



Eenheid erfensemble

- erfontsluiting vanaf Oude Deventerweg
- doorlopend landweggetje naar erf en weide (secundaire ontsluiting erf) tot aan landhek
- plaatsen van erfbosje en solitaire bomen op plek van voormalige schuren
- daarnaast fruitbomen als verbindend element
- ondergeschiktheid nieuwe woningen tov boerderij door eenvoudige rechthoekige vorm
- doorlopende schapenweide (openheid in landschappelijk beeld)



Versterken kleinschalig landschap

- behouden openheid tussen schöppe (en zicht op weide) en Jeurlinksweg
- houtwal herstellen (opschonen en waar nodig herplanten met streekeigen beplanting) en doortrekken langs Oude Deventerweg ten breedte van nieuwe woonkavels
- toevoegen van erfgroen als vogelbosje, fruitgaard, haagjes en solitaire bomen om variatie en kleinschaligheid in landschapsbeeld te vergroten
- vanaf weg zichtlijnen houden met open weiland



Bebouwing

Voor de nieuwe bouw kavels geldt dat ze een samenhangend geheel vormen met de bestaande boerderij en erf, waarbij de stevige groenstructuren (houtsingel, erfbosje en weide) het geheel verbinden. Erfafscheidingen mogen alleen bestaan uit groenelementen, zoals lage haag, struweelhaag (geen schuttingen).

Bouwregels vanuit bestemmingsplan en landschapsvisie:

- De inhoud van de woning mag niet meer bedragen dan 1000 m³, met een max. bouwhoogte van 8 m en een max. goothoogte van 3,5 m.
- Het woonhuis is qua bouw en uitstraling ondergeschikt aan de bestaande boerderij.
- De woningen hebben een rechthoekige plattegrond en zadeldak (2 dakschilden in een hoek tegen elkaar) en zijn familie van elkaar, maar niet identiek.
- Ze hebben een eenvoudige en sobere vormgeving,

met streekeigen kleuren en materialen.

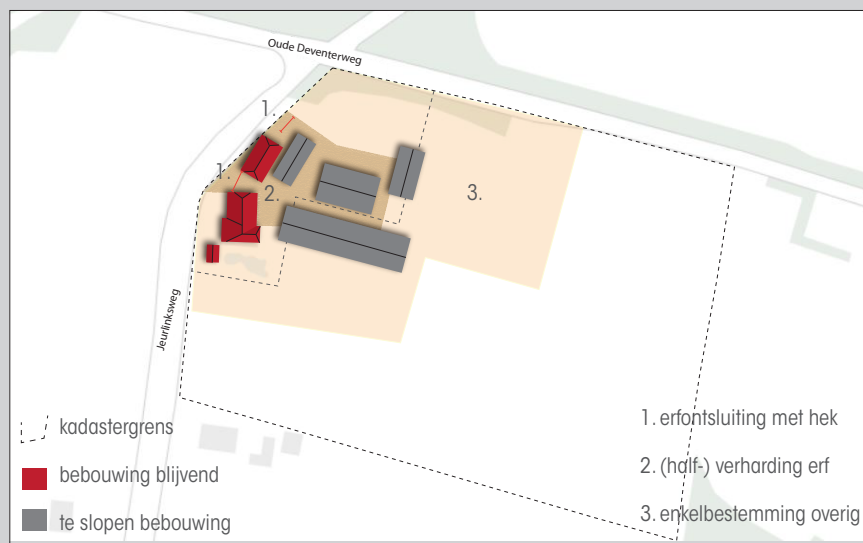
- De woningen refereren in vormgeving aan streek en traditie, in een eigentijdse vormtaal.

Parkeren, ontsluiting en verharding

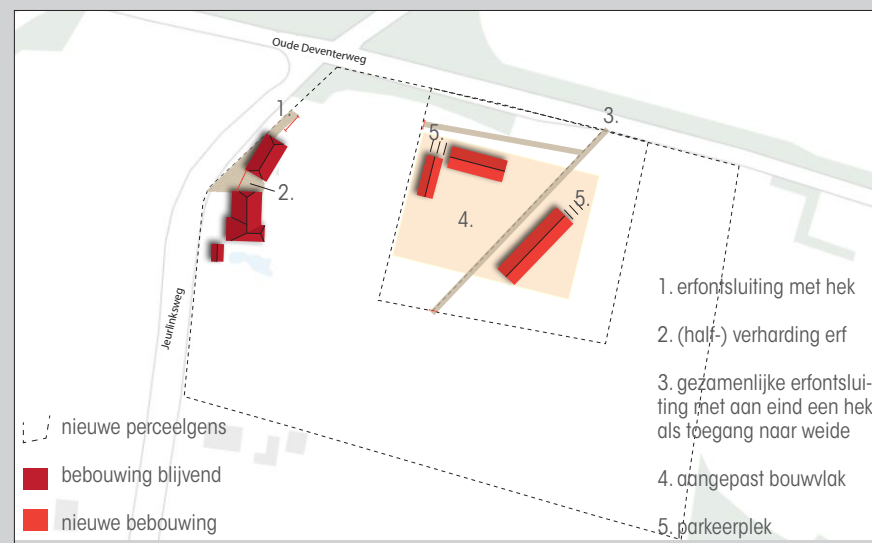
De ontsluiting naar het bestaande erf blijft ongewijzigd. De nieuwe erfontsluiting komt aan de Oude Deventerweg en refereert aan het landweggetje zichtbaar op de topografische kaart uit 1940. Vanuit hier is een tweesplitsing naar beide nieuwe kavels, die wordt doorgetrokken naar de aanliggende weides met aan het eind een houten landhek als doorgang. Materiaal van landweggetje is bij voorkeur halfverharding. Eventueel gebakken klinkers of natuursteen in aardse kleuren (geen betonklinkers).

Parkeren gebeurt op het eigen perceel, in aansluiting op de erfontsluiting. Bij voorkeur wordt het parkeerdeel voorzien van grastegels of halfverharding om grote aaneengesloten delen verharding te voorkomen.

Perceelverdeling en bebouwing voor ...



...en na



Woningen met rechthoekige plattegrond en zadeldak
(foto's: Pinterest zoekmachine)



Sfeerbeeld landweggetje
(bron: Pinterest zoekmachine)



Grastegels als 'karrenspoor'



Grind (halfverharding) met rand van stenen



Gebakken klinkers

Kenmerkende groenstructuren

De boomgaard verbindt beide woningen. Hier geen schuttingen langs erfgrans. Deze belemmeren de openheid. In plaats van een lage haag kan een schapenhek van gekloofd hout als erfgrans naar de weide dienen.

Houtwal

Een houtwal is een karakteristiek waardevol landschapselement en veelal verdwenen door de komst van prikkeldraad. De bestaande houtwal wordt hersteld door verwijderen van dode bomen en toevoegen van nieuwe bomen en struiken, zodat het weer een dicht geheel wordt. De voorkeur gaat uit naar een variatie in streekeigen boomsoorten, zodat een ziektebestendige interessante singel ontstaat. Daarnaast wordt voorjaarsbloeiend en besdragend inheems bosplantsoen toegevoegd, als

Prunus avium (zoete kers), *Amelanchier lamarckii* (krent), *Prunus spinosa* (sleedoorn), *Cornus sanguinea* (Rode Kornoelje), *Viburnum opulus* (Gelderse roos). Dit vergroot tevens de sierwaarde naar het erf toe.

Aan de oostelijke kant van de erfontsluiting wordt de houtwal of singel doorgetrokken met een breedte van min. 5 m. Het is mogelijk hier een wallichaam aan te leggen in aansluiting op de bestaande houtwal of de bestaande houtwal hier over te laten gaan in een houtsingel (zonder wallichaam).

Lage haag

Voor variatie in het landschap en als afscherming tussen de schapenweide en tuin wordt (deels) een haag van max. 80 cm hoog toegepast. Geschikt in het landschap-



Lage meidoornhaag. (foto: www.dewilde.nl)



Hoogstamboomgaard (foto: krommerijnlandschap.nl)

beeld is een haag van *Crataegus monogyna* (meidoornhaag), *Fagus sylvatica* (beukhaag) of een *Acer campestre* (esdoorn).

Fruitboomgaard

De boomgaard versterkt het landelijke karakter van het nieuwe erfdeel en filtert het zicht tussen beide woningen. Een fruitboomgaard kan opgezet worden met een variatie aan soorten, als appel-, peren-, kersen en pruimenbomen. Fruitbomen zijn waardevolle bomen voor bijen, vlinders en vogels. Snoeien om het jaar in de winter. Pruimen direct na de oogst.

Solitaire bomen

Solitaire bomen geven het nieuw in te richten erf karakter en verbinding met het omliggende land, bijv. meidoorn.

Erfbosje - vogelbosje

Een vogelbosje is een erfbosje van voornamelijk bestaande inheems plantgoed. Het vogelbosje geeft het bestaande erf meer body en geeft verbinding met de erachterliggende gebouwen. Daarnaast geeft het een impuls aan het gevarieerde landschapsbeeld en versterkt het de natuurwaarde van het plangebied.

Geschikte boomvormers: *Prunus avium* (zoete kers), *Crataegus laevigata* 'Paul's Scarlet' (rode meidoorn), *Amelanchier lamarkii* (Amerikaanse krent)

Geschikte struiken: *Rosa canina* (hondsroos), *Crataegus monogyna* (meidoorn), *Euonymus europaeus* (kardinaalsmuts), *Rosa rubiginosa* (egelantier), *Sambucus nigra* (vlier), *Viburnum opulus* (Gelderse roos), *Cornus*



Zoete kers (*Prunus avium*) als solitair (foto: Pinterest)



Zoete kers (*Prunus avium*) in houtwal of bosrand. (foto: Pinterest)

mas (gele kornoelje), Rhamnus frangula (vuilboom), Sorbus aucuparia (lijsterbes), Prunus padus (vogelkers), Viburnum opulus (Gelderse roos).

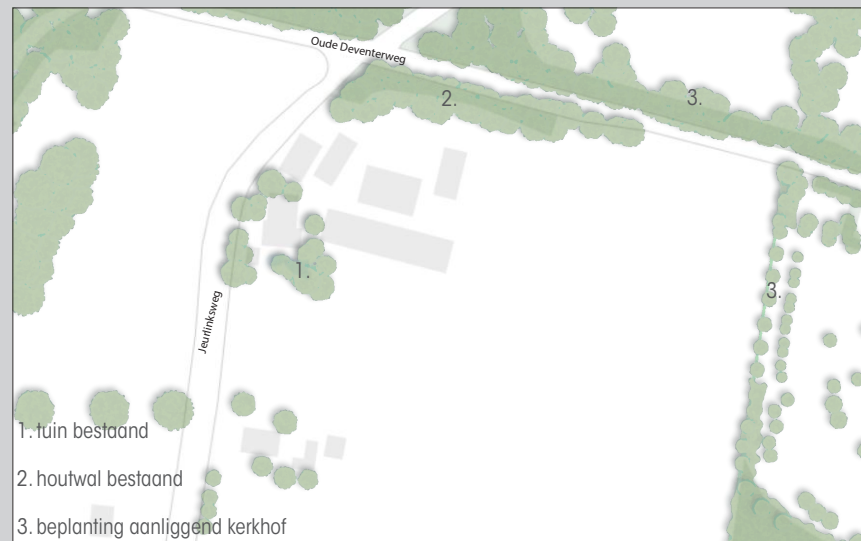
Beheer: Gefaseerd hakhoutbeheer om het beeld van het landschap niet te veel te veranderen.

Bloemenweide of bloemrijke graslandrand

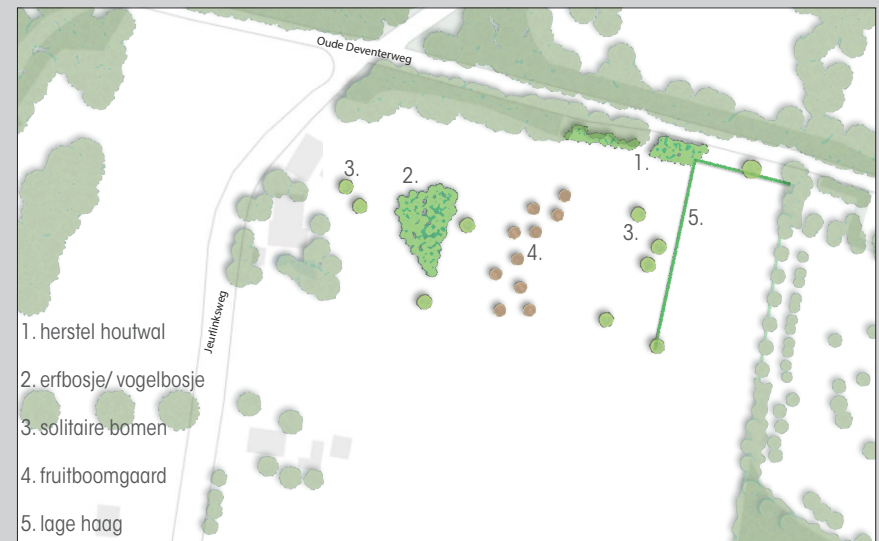
Een bloemenweide is een waardevolle aanvulling in het landschap. Het heeft naast belevingswaarde een grote waarde voor de natuur, zoals voor vlinders en bijen (belangrijk bij bevruchting boomgaard)

Voor aanvullend erfgroen: zie bijlage beplanting.

Groene opgaande landschapselementen voor...



...en na



Beplantingsschema

landschapselement	soort	maat	aantal	percentage	toepassing	beheer-eindbeeld
Houtsingel van min. 5 m breed	Boomvormers: Fagus sylvatica (beuk), Carpinus betulus (haagbeuk), Betula pendula (berk)	3-jarig bosplantsoen, mt 80-100	n.t.b.	max. 30%	In driehoeksverband, 5 rijen. Boomvormers in midden van houtsingel zetten	Boomvormers laten uitgroeien
	Struiklaag: Crataegus monogyna (meidoorn), Ligustrum ovalifolium (liguster), Prunus spinosa (sleedoorn), Sorbus aucuparia (lijsterbes), Prunus padus (vogelkers), Viburnum opulus (Gelderse roos)	bosplantsoen, mt 60-100	n.t.b.	min. 70%	Uitplanten in groepen van 5-7 st per soort; plantafstand van 1,50 m;	Struiklaag met veel natuurwaarde. Gefaseerd hakhoutbeheer met cyclus van 8 - 20 jaar afhankelijk van soort
Hoogstam boomgaard	Oude rassen van Malus domestica (appel), Pyrus (peer), Prunus (pruim, kers).	mt 8-10	10		Gevarieerde hoogstam soorten (appel-handpeer-stoofpeer-pruim-kers), in losse opzet; plantafstand min. 8 m. Plaatsen met boompal	Snoeien om het jaar in de winter. Pruimen direct na de oogst.
Solitaire boom	Aesculus hippocastanum (paardekastanje)/ Prunus avium (zoete kers)/ Juglans regia (walnoot)/ Fagus sylvatica (beuk)/	min. mt 10-12 met kluit	9		Min. plantafstand is 8 m om kroon goed te laten ontwikkelen. Plaatsen met boompal	Vrij uit laten groeien
Vogelbosje	Boomvormers: Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet' (rode meidoorn) Prunus avium (zoete kers) Amelanchier lamarkii (Amerikaanse krent)	3-jarig bosplantsoen, mt 80-100	n.t.b.	max. 10%		Gefaseerd hakhoutbeheer. Max 10% boomvormers laten staan
	Struiklaag: Rosa canina (hondsroos), Crataegus monogyna (meidoorn), Euonymus europaeus (kardinaalsmuts), Rosa rubiginosa (egelantier), Sambucus nigra (vlier), Viburnum opulus (Gelderse roos), Cornus mas (gele kornoelje), Rhamnus frangula (vuilboom), Sorbus aucuparia (lijsterbes), Prunus padus (vogelkers), Viburnum opulus (Gelderse roos)	bosplantsoen, mt 60-100	n.t.b.	min. 90%	Max. 500 m2; Min. 5 soorten gebruiken; 3 st.m2; in driehoeksverband; plantafstand 1,5 m; uitplanten in groepen van 7-9 st per soort	
Lage haag	Crataegus monogyna (meidoorn), Fagus sylvatica (beuk) of Acer campestre (veldesdoorn)	mt 80-100	n.t.b.	100%	enkele rij; 5 st/m1	Max hoogte 80 cm.
Bloemrijke graslandranden	Mengsel geschikt voor graslandranden	zaaimengsel	n.t.b.		uitzaaien	maaien en afvoeren 1 á 2 x/jr

Sfeerbeelden landelijk

(foto's: Pinterest zoekmachine)



Bloemrijk gras gecombineerd met gemaaid gras



Hoge haag als groene erfafscheiding



Schapenhek van gekloofd hout



Lage haagjes tussen weide en erf met houten landhek

Vogelvriendelijke beplanting

Het gezicht van de tuin wordt voor het grootste deel bepaald door de beplanting. Daarom is het belangrijk om goed na te denken welke bomen, struiken en planten je wilt aanplanten in de tuin.

Solitaire bomen (uitzicht, voedsel, veiligheid en voortplanting)

Zwarte els *Alnus glutinosa*
Ruwe berk *Betula pubescens*
Zachte berk *Betula pubescens*
Eenstijlige meidoorn *Crataegus monogyna*
Beuk *Fagus sylvatica*
Hulst *Ilex aquifolium*
Appelboom *Malus* (diverse soorten)
Zoete kers *Prunus avium*
Morel *Prunus cerasus*
Pruim *Prunus domestica*
Kroosjes *Prunus domestica* ssp. *insititia*
Vogelkers *Prunus padus* 'Albertii'
Zomereik *Quercus robur*
Meelbes *Sorbus aria*
Lijsterbes *Sorbus aucuparia*

Hagen (voedsel, veiligheid en voortplanting)

Veldesdoorn *Acer campestre*
Haagbeuk *Carpinus betulus*
Meidoorn *Crataegus monogyna*
Liguster *Ligustrum vulgare*
Vuurdoorn *Pyracantha coccinea*
Hondsroos *Rosa canina*
Taxus baccata

Heesters (voedsel, veiligheid en voortplanting)

Drents krentenboompje *Amelanchier lamarckii*
Broodboom *Aucuba japonica*
Zuurbes *Berberis aggregata*
Witte kornoelje *Cornus alba*
Rode kornoelje *Cornus sanguinea*

Hazelaar *Corylus avellana*
Dwergmispel *Cotoneaster spec.*
Tweestijlige meidoorn *Crataegus laevigata*
Eenstijlige meidoorn *Crataegus monogyna*
Olijfwilg *Elaeagnus multiflora*
Kardinaalsmuts *Euonymus europaeus*
Struik-klimop *Hedera helix* 'Arborescens'
Duindoorn *Hippophae rhamnoides*
Hulst *Ilex aquifolium*
Hulst *Ilex verticillata*
Jeneverbes *Juniperus communis*
Mahonie *Mahonia japonica*
Taxus baccata
Glansmispel *Photinia villosa laevis*
Sleedoorn *Prunus spinosa*
Vuurdoorn *Pyracantha coccinea*
Zwarte bes *Ribes nigrum*
Aalbes *Ribes rubrum*
Vuilboom/sporkehout *Rhamnus frangula alnus*
Bosroos *Rosa arvensis*
Hondsroos *Rosa canina*
Franse roos *Rosa gallica*
Bergroos *Rosa glauca*
Kaneelroos *Rosa majalis*
Egelantier *Rosa rubiginosa*
Rimpelroos *Rosa rugosa*
Dauwbraam *Rubus caesius*
Framboos *Rubus idaeus*
Gewone braam *Rubus fruticosus*
Braam *Rubus laciniatus*
Gewone vlier *Sambucus nigra*
Trosvlier *Sambucus racemosa*
Sneeuwbes *Symphoricarpos albus*
Blauwe bes *Vaccinium corymbosum*
Vossebes *Vaccinium vitis-idaea*
Gelderse roos *Viburnum opulus*

